

Utbildningsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till utbildningsnämnden

Datum:
2022-03-25

Diarienummer:
KSN-2021-00930

Handläggare:
Louise Hjortenfalk, Ulrika Lidbom

Svar på motion om prevention av psykisk ohälsa bland barn och unga från Evelina Solem (KD)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Ärendet

Evelina Solem (KD) föreslår i en motion väckt 22 mars 2021

- att Uppsala kommun årligen uppmärksammar World Mental Health Day (10 oktober),
- att Uppsala kommun i samband med World Mental Health Day erbjuder kommens samtliga elever en extern föreläsning på temat psykisk ohälsa, samt
- att Uppsala kommun ser över antalet kuratorer per elev, så att det inte överskrider det rekommenderade antalet.

Beredning

Ärendet har beretts av utbildningsförvaltningen och kommunledningskontoret.

Föredragning

Utbildningsnämnden tar den psykiska ohälsan bland unga på största allvar.

Varje barn och elev i Uppsala ska ha förutsättningar att klara sin utbildning, ta gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande. Det är angeläget att den psykiska ohälsan inte ökar hos barn och unga.

Uppsala kommun uppmärksammar redan idag, tillsammans med länets övriga kommuner och Region Uppsala, årligen den Internationella Suicidpreventiva dagen 10 september. Suicidpreventiva dagen infördes 2003 på initiativ av International Association for Suicide Prevention (IASP) tillsammans med Världshälsoorganisationen (WHO) för att öka medvetenheten kring psykisk ohälsa och suicid. Ett led i att ytterligare öka medvetenheten kring psykisk ohälsa kan vara att uppmärksamma World Mental Health Day (10 oktober) i form av skolspecifika initiativ på Uppsala kommuns grund- och gymnasieskolor.

Kommunstyrelsen behandlade 16 juni 2021 §181 rapporten Barn och ungas psykiska hälsa 2021. I samband med det beslutades om en rad åtgärder inom kommunens olika verksamheter för att främja den psykiska hälsan såväl som för att förebygga psykisk ohälsa och suicid hos barn och unga. Bland annat beslutades att hemställa till utbildningsnämnden att snarast möjligt utveckla det systematiska hälsofrämjande och förebyggande arbetet kring psykisk hälsa i alla skolformer från förskola till och med gymnasieskola. Där beslutades det också att hemställa till idrotts- och fritidsnämnden och kulturnämnden att se över möjligheten att ta fram uppsökande metoder för att nå de barn och unga som idag inte deltar i fritidsaktiviteter i syfte att minska utanförskap och möjliggöra ett ökat deltagande.

Uppsala kommun arbetar för en god och jämlik psykisk hälsa för barn och unga på många arenor samtidigt. I utbildningsnämndens verksamhetsplaner för 2021 och 2022 finns flera aktiviteter som syftar till att stärka det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Inom utbildningsförvaltningen pågår idag kompetenshöjning och utvecklingsinsatser för både medarbetare och elever kring psykisk hälsa inom alla skolformer. Skolorna arbetar på många olika sätt för att förebygga psykisk ohälsa både i klassrummen och med hjälp av skolornas elevhälsoteam. Som ett exempel kan nämnas att utbildningsförvaltningen har anställt två suicidpreventionssamordnare med uppdrag att kompetensutveckla yrkesprofessionella i skolan i att upptäcka tecken på psykisk ohälsa och ökad suicidrisk.

Kulturförvaltningen utbildar medarbetare till att bli instruktörer i utbildningen "Första hjälpen till psykisk hälsa". Instruktörerna utbildar under 2021–2022 förvaltningens medarbetare till att bli "Första hjälpare" med ökade kunskaper om psykisk ohälsa och beredskap att bemöta barn och unga som mår dåligt psykiskt. Samtliga medarbetare inom Fritid Uppsala har genomgått kompetensutveckling kring psykisk hälsa bland barn och unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) som fortsätter 2022.

Idrott och fritid på stadsbyggnadsförvaltningen arbetar gemensamt med föreningar inom projektet *utbildning och aktiviteter för personer med funktionsnedsättning särskilt inom NPF*. Inom projektet finns utbildningssatsningar såväl som uppsökande verksamhet. Socialnämnden har förstärkt sitt förebyggande arbete på skolor i flera områden i Uppsala med socialarbetare i skolan.

Relationen mellan förälder och barn har stor betydelse för barnets psykiska och fysiska hälsa under hela livet. I Sävja driver Socialnämnden och Kulturnämnden ett projekt för att tidigt fånga upp behovet av föräldrastöd och meningsfull fritid för barn i årskurs 4 och 5 och deras familjer. Projektet planeras att utökas till flera områden i Uppsala. Kommunens föräldraskapsstöd erbjuds på flera arenor som familjecentraler, öppen förskola, för- och grundskola, elevhälsan och i socialtjänstens verksamheter.

Det finns varken på nationell eller kommunal nivå något fastställt rekommenderat antal elever per kurator. Det är viktigt att varje rektor gör en bedömning utifrån antal elever i verksamheten och de behov som finns på den aktuella enheten. Behovet kan påverkas av elevernas socioekonomiska bakgrund, andel nyanlända elever och vilka årskurser som finns på den aktuella enheten. Under 2021 har en översyn genomförts på samtliga av Uppsala kommuns grund- och gymnasieskolor gällande tillgång av elevhälsans olika yrkesprofessioner. Tillgången till elevhälsokompetens på olika skolor kommer att kvalitetssäkras under 2022. I budget 2022 tillfördes utbildningsnämnden 6,3 mnkr i en nivåhöjande satsning på arbetet för stärkt psykisk hälsa i grundskola och gymnasieskola. Dessa pengar ger rektorer förutsättningar att förstärka bemanningen inom elevhälsan om sådant behov identifierats.

Avdelningen för barn- och elevhälsa innehåller samordnande funktioner för de olika kompetenserna inom elevhälsan, även för yrkeskategorierna studie- och yrkesvägledare samt logoped. Dessa kan på olika sätt, direkt och indirekt stötta personalen ute i skolorna kring frågor som berör psykisk ohälsa.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 25 mars 2022
- Bilaga, Motion om prevention av psykisk ohälsa bland barn och unga från Evelina Solem (KD)

Utbildningsförvaltningen

Susana Casas Olsson
Utbildningsdirektör

Motion om prevention av psykisk ohälsa bland barn och unga

Att den psykiska ohälsan har ökat är ett väl omdiskuterat ämne. Diagnoser som ångest, depression och sömnsvårigheter är vanligare idag än någonsin tidigare. I

Folkhälsomyndighetens rapport från 2018 "Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige?", så har andelen 13- och 15-åringar som rapporterar in psykosomatiska symtom fördubblats sedan mitten av 1980-talet.

Enligt Socialstyrelsen (2019) har andelen personer som fått öppen specialiserad vård för psykiatrisk diagnos eller läkemedelshantering ökat i gruppen 13–24 år. Förskrivningen av antidepressiva läkemedel till barn och ungdomar fortsätter att öka för varje år, och i den gruppen är det dubbelt så många flickor/kvinnor än pojkar/män som konsumerar antidepressiva läkemedel. Suicid som är den yttersta konsekvensen av psykisk ohälsa ökar i åldersgruppen 15–24 år, trots att det finns en nollvision om suicid i Sverige.

Det finns olika sätt att arbeta preventivt med psykisk ohälsa, men genom öppna dialoger och utbildningar kan den psykiska ohälsan minska. World Mental Health Day är ett initiativ som funnits sedan 90-talet. Det är en återkommande dag varje år där psykisk ohälsa blir uppmärksammat; en dag för utbildningar och medvetenhet kring ämnet världen över. Det är ett initiativ som WHO står bakom, tillsammans med 150 olika länder.

Genom att ha en specifik dag för psykisk ohälsa finns det möjlighet att slå håll på det sociala stigmat som finns för psykisk ohälsa, till exempel genom att personer får berätta om sin resa ut ur psykisk ohälsa, och att ge möjlighet till olika utbildningar i ämnet. Det finns i Sverige idag olika externa organisationer och personer som på olika sätt arbetar med att minska den psykiska ohälsan, så som Suicide Zero, Mind, Hjärnfonden och Aldrig Ensam. Sådana externa

organisationer och personer är något som Uppsala kommun bör ta till vara på för att använda sig av i form av olika föreläsningar och utbildningar.

Elevhälsan har en ytterst stor delaktighet att arbeta med prevention för psykisk ohälsa bland skolans elever, där bland annat skolkuratorer är nyckelpersoner. För att skolkuratorerna ska kunna få de bästa möjligheterna att hjälpa elever, kan dock en kurator inte ansvara för orimligt många elever. Enligt skolkuratorer själva i en undersökning från 2019 av Akademikerförbundet SSR så nämner de max 300 elever per skolkurator som den gyllene gränsen för när skolkuratorerna upplever att de kan göra ett gott arbete. Vilket är något som Uppsala kommun bör eftersträva.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår jag Uppsala kommunfullmäktige att besluta:

Att Uppsala kommun årligen uppmärksammar World Mental Health Day (10 oktober).

Att Uppsala kommun i samband med World Mental Health Day erbjuder kommuns samtliga elever en extern föreläsning på temat psykisk ohälsa.

Att Uppsala kommun ser över antalet kuratorer per elev, så att det inte överskrider det rekommenderande antalet.

Evelina Solem (KD)

2021-03-15